

**Рецензија ЗБИРКА ИЗАБРАНИХ ПРИПРЕМА ЗА ЧАСОВЕ ИЗ ОБЛАСТИ
ФИЛОЛОГИЈЕ И ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКИХ НАУКА МЕТОДИЧКИ
УЗЛЕТИ 5 (Приредили: проф. др Мирослав Пешић, мср Ема Живковић Николић,
доц. др Милан З. Јовановић)**

ЗБИРКА ИЗАБРАНИХ ПРИПРЕМА ЗА ЧАСОВЕ ИЗ ОБЛАСТИ ФИЛОЛОГИЈЕ И ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКИХ НАУКА *МЕТОДИЧКИ УЗЛЕТИ 5* представља публикацију најбољих методичких припрема из области националне и стране филологије, као и најбољих методичких припрема из области друштвено-хуманистичких наука. Објављивању ове збирке претходио је пети по реду конкурс за најбољу методичку припрему који је организовао Центар за професионално усавршавање Филозофског факултета Универзитета у Нишу. Највећу захвалност за ову збирку, пету по реду, дугујемо наставницима основних и средњих школа чије активно и компетентно учешће на Конкурсу свих ових година оправдава његово постојање. Сврха ове публикације је да укаже заслугу ауторима најбољих припрема, као и да мотивише и подстиче кроз примере добре праксе из области методике професоре, наставнике, студенте, стручне сараднике, директоре и све актере школског система.

У процес оцењивања пристиглих методичких припрема биле су укључене три комисије: комисија за област друштвено-хуманистичких наука, комисија за област домаће или српске филологије и комисија за област страних филологија. Комисије су биле састављене од наставника и сарадника Филозофског факултета у Нишу.

Највише радова пристигло је из области националне или српске филологије, тако да је комисија поред три награђене припреме из ове области похвалила и за публикување издвојила још шест методичких припрема (четири усмерене на књижевност и две у којима су обрађиване наставне јединице везане за језик). За област стране филологије пристигле су методичке припреме за наставу француског и немачког језика (међу којима је једна била осмишљена у корелацији са српским језиком и књижевношћу). Из области стране филологије у овоме се зборнику налазе три методичке припреме којима је комисија доделила прво, друго и треће место. За област друштвено-хуманистичких наука пристигле су методичке припреме за наставу историје (од којих једна припрема у корелацији са српским језиком и књижевношћу), географије (једна у корелацији са ликовном културом), као и филозофија са децом. Из области друштвено-хуманистичких наука награђене су четири припреме (треће место додељено је двома припремама). Све публиковане припреме објављене су у изворном облику, са минималним изменама од стране самих аутора.

Први део збирке обухвата награђене методичке припреме из националне и страних филологија. Прву награду у области националне филологије добила је наставница Милица Живковић, запослена у XIV београдској гимназији у Београду, за своју припрему „Антигона у контексту савремене наставе (тумачење књижевног дела са филозофског, социолошког, психолошког и историјског аспекта)“. Циљ часа био је усмерен на упознавање ученика са значајем античке књижевности у контексту светске

књижевности и културе, затим на свестрану, истраживачку и стваралачку анализу Антигоне и указивање на универзалне теме којима се бави Софоклеово дело, као и на значај анализе поступака лица у Антигони и њихових сукоба изазваних проблемима разумевања савременог друштва. Реализатори су били професорка српског језика, психолог, професор историје, професорка социологије, професорка филозофије. Сарадња професора из различитих наставних области указала је на вештине критичког мишљења, запажање, активно учешће и разумевање тематике. У погледу коришћених метода и стратегија, облика рада, неопходних материјала, али и периода реализације, ова припрема заузима посебно место у збирци.

Другу награду освојиле су Марија Јеверичић и Александра Гордић, наставнице Гимназије „Свети Сава“ у Пожеги, за припрему под називом „Модерна у сликарству и поезији француских песника“. Циљеви учења били су усмерени на јачање одговорности за заједничка постигнућа и уочавање карактеристика и повезаности сликарства и књижевности у периоду француске модерне кроз групни облик рада и дијалошку, хеуристичку, демонстративну и истраживачку методу рада. Међупредметна повезаност рефлектовала се кроз рачунарство и информатику, ликовну и музичку културу што је допринело развоју критичког мишљења, интензивној мобилности ученика, те утврђивању логичког тока долажења до чињеница и примена нових знања.

Трећу награду понела је Соња Ђорђевић, наставница ОШ „Александар Стојановић“ у Црној Трави, за припрему „Путујемо! (Тематски дан посвећен обележавању Европског дана језика)“. Припрема је осмишљена као вид утврђивања градива из предмета српски језик и књижевност у петом, шестом, седмом и осмом разреду (области: правопис – писање вишечланих географских појмова, творба речи, „Папирни бродови“ Р. Тагореа и развој језика и писма – историја језика у осмом разреду). У овој припреми имали смо српски језик и књижевност у корелацији са предметима: руски језик, енглески језик, физика, хемија, физичко и здравствено васпитање, ликовна култура (ученици од првог до четвртог разреда). Циљеви учења били су усмерени да се синкретизмом метода подстакну ученици на повезивање садржаја различитих предмета уз активно и свесно учествовање у обележавању Европског дана језика; да ученици, у складу са узрастом, разумеју место, улогу и значај језика, како би неговали културу свог народа и поштовали и уважавали различитости других култура; да ученици изграде свест о културним идентитетима и разноликостима у Европи и свету, негујући и уважавајући различитости; да ученици упознају језике Европе; да ученици употребе научено и усвоје нова знања кроз вршњачку едукацију. Методе коришћене у раду биле су дијалошка, монолошка, хеуристичка, аналитичко-синтетичка метода, демонстративна, истраживачка, стваралачка, а учење путем открића допринело је да ученици развију компетенције одговорног учешћа у демократском друштву, сарадњу, комуникацију, толеранцију и решавање проблема.

Други део збирке обухвата награђене методичке припреме из области друштвено-хуманистичких наука. Прву награду у области друштвено-хуманистичких наука освојиле су Љиљана Ивановић Јованчевић и Марија Алексић, запослене у ОШ „Рада Миљковић“, Јагодина, за заједничку методичку припрему „Ратови деведесетих – мултиперспективност у настави“. Циљ ове припреме био је усмерен на мултиперспективно сагледавање осетљивих тема распадом СФРЈ („Ратови деведесетих – мултиперспективност у настави“), кроз дијалошку, монолошку и демонстративну методу. Ова методичка припрема пример је добро осмишљене сарадње наставника два

различита предмета: историје и српског језика. Иако врло осетљива тема са добро постављеним циљевима осмишљена је кроз образовне задатке (освешћивање ученика о утицају рата на цео народ и оспособљавање да размишљају пацифистички, васпитне задатке (доношење самосталних закључака, стицање склоности ка тимском раду и развијање парламентарности), као и способности за критичко сагледавање задатих тема, и на функционалне задатке (доследно примењивање правописне норме кроз примењивање стечених знања из језичке културе и правилно употребљавање законитости српског језика).

Другу награду у области друштвено-хуманистичких наука понела је Марија Николић, наставница у ОШ „Краљ Александар I” у Пожаревцу, за методичку припрему „Појам љубави из предмета Филозофија са децом“. Циљ ове методичке припреме био је усмерен на овладавање знањима и формирање ставова у вези са појмом љубави који ће унапредити њихов интелектуални и емоционални развој и развијање вештина размишљања, закључивања, самосталног, критичког и креативног мишљења кроз образовне задатке (упознати ученике са појмом љубави; указати им на различита значења појма, форме испољавања, присутност појма у функцији мотива различитих уметничких остварења), васпитне задатке (неговати позитивна осећања код ученика, свест о развијању овог осећања и тако утицати на позитивно формирање личности ученика), као и функционални задатак (примењивати стечена знања у даљем раду и побудити истраживачки дух ученика; поспешити даље промишљање појма љубави). Мероде које је ауторка користила у реализацији часа биле су дијалогска, монолошка, текстовна, метода запажања, демонстративна и логичке методе развијајући емоционалне и социјалне компетенције код ученика.

Трећа награда додељена је за две различите припреме: Ивани Цветковић и Јовани Јоцић Јаначковић, запосленим у ОШ „Јован Аранђеловић” из Црвене Реке, за припрему „Планета Земља; Природни и вештачки облици“, те Сањи Марковић наставници Средње школе у Звечану за припрему „Србија у доба Немањића“.

Методичка припрема „Планета Земља; Природни и вештачки облици“, Иване Цветковић и Јоване Јоцић Јаначковић, обухватила је два настава предмета: географију и ликовну културу кроз следеће циљеве учења: стицање основних знања о унутрашњој грађи Земље, упућивање ученика на опажање и уочавање, као и усвајање с разумевањем следећих појмова: природни и вештачки облици, оспособљавање за самосталну и креативну примену усвојених појмова, знања и вештина у стваралачком раду, за изражавање доживљаја, као и за изражавање сопствених критичких ставова и изграђивање естетских критеријума. Активности ученика укључују вајање, 3D моделовање, дискутовање о конкретним резултатима свог рада, евалуацију и самоевалуацију успеха у практичним задацима подстиче ангажовање ученика на тимски рад, решавање проблема и креативност.

Методичка припрема Сање Марковић „Србија у доба Немањића“ конципирана је са циљем да прошири знања о историјским догађајима и околностима у српским земљама у време владавине династије Немањића кроз образовне, васпитне и функционалне задатке (проширити знања о истакнутим личностима династије Немањића; тумачење историјских извора који сведоче о времену, догађајима, процесима и личностима у доба Немањића, неговање патриотског духа; унапређивање традиционалних вредности; развијање вештине уочавања и препознавања; развијање вештине комуникације на нивоу групе или у пару; увежбавање изражавања мишљења;

развијање критичког мишљења; развијање вештине одређивања и тумачења историјских извора; развијање вештине добре комуникације и сарадње; развијање вештине процењивања, уочавања и препознавања; увежбавање самосталности у раду и сналажење и избору литературе). Ауторка припреме домишљато је у план часа ситуирала и рад на дигиталним компетенцијама ученика, тимски рад и сарадњу.

У трећем делу збирке публиковане су најбоље методичке припреме из области страних филологија. Прву награду освојила је припрема „Лик Сирана де Бержерака“ ауторке Јелене Вучковић, наставнице Специјалне школе са Домом ученика Бубањ у Нишу. Нарочити значај ове припреме огледа се у колаборацији између наставнице француског језика и наставнице српског језика, у сарадњи са дефектологом, као и у чињеници да је наставна јединица прилагођена ученицима који раде по ИОП-у 2. Посебно се истиче посвећеност наставница инклузији и подршци свим ученицима, да су активности прилагођене ученику са оштећеним видом како би се омогућило његово учење. Припрема и ангажовање наставница показује да инклузија није само једна преломна тачка у оријентацији и организацији школе, већ да је развој инклузивне димензије школе заправо један континуирани процес промена у правцу јачања и подстицања различитих облика учествовања ученика и наставника, отклањања препрека учењу, развоја одговарајућег курикулума.

Другу награду освојила је припрема „Француски перфекат – Le passé composé“, чији је аутор Марко Груичић, наставник Средње школа у Кладову. У припреми се на савремен начин приступа обнављању француског перфекта комбинацијом више наставних метода (монологска, дијалогска, демонстративна, писана метода, разговор), затим употреба савремених информационо-комуникационих технологија (YouTube видео) и мапа ума у циљу разумевања страног језика чиме се развијају вештине сарадње и комуникације међу ученицима.

Трећа награда припала је методичкој припреми „Landeskunde: Deutschland und seine Bundesländer“, чија је ауторка Катарина Минић, наставница ОШ „Љуба Нешић“ у Зајечару. Припрема за час немачког језика представља пример холистичког језичког образовања. Посебан допринос припреме огледа се у развијању интересовања ученика за стицање нових и примену знања из географије, где се кроз групни рад додатно подстиче сарадња и развој вештина комуникације.

На основу приказане анализе садржаја може се закључити да ЗБИРКА ИЗАБРАНИХ ПРИПРЕМА ЗА ЧАСОВЕ ИЗ ОБЛАСТИ ФИЛОЛОГИЈЕ И ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКИХ НАУКА МЕТОДИЧКИ УЗЛЕТИ 5 може бити значајна подршка наставницима, професорима, студентима, стручним сарадницима, директорима и свим актерима школског система, у реализацији задатака предвиђених програмом наставних предмета. Сходно томе, предлажем Наставно - научном већу Филозофског факултета у Нишу да подржи објављивање рукописа

У Нишу 3. март 2024. године

Проф. др Јелена Максимовић